

Raadsvoorstel

Onderwerp **Subsidie Platform GRAS 2018-2020**

Registratienr. 6877055 Steller/telnr. Klaas de Vries/ 86 61 Bijlagen 0

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim ☐ Vertrouwelijk
Portefeuillehouder	Van der Schaaf Raadscommissie
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja: ☐ Maand ☐ Jaar LTA nee: ☐ Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. de subsidie voor Platform Gras voor de jaren 2018, 2019 en 2020 vast te stellen op jaarlijks € 84.000,-;
- II. deze subsidie jaarlijks voor € 71.000,- te dekken uit de exploitatiebegroting programma wonen en jaarlijks voor € 13.000,- te dekken uit de intensiveringsmiddelen wonen.

Samenvatting

De Groninger corporaties en de gemeente Groningen richtten in 1999 Platform GRAS op als onafhankelijk Platform voor het gesprek over de inrichting en het gebruik van het stedelijk Groninger woon-en leefmilieu. Door actuele debatten, manifestaties en symposia die aansluiten bij de stedelijke programma's vergroot het Platform GRAS sindsdien het inzicht in (actuele) ruimtelijke thema's, - uitdagingen en kansrijke ruimtelijke oplossingen en draagt zo bij aan de leefbaarheid van onze stad.

Sinds enkele jaren mogen de corporaties GRAS niet meer subsidieren. Omdat tegelijk is bezuinigd op de gemeentelijke bijdrage staat GRAS financieel onder druk als onafhankelijke instelling.

Tegelijk constateren wij dat het belang van een onafhankelijk debat, kennisuitwisseling, experiment en innovatie toeneemt vanwege de toenemende complexiteit van ruimtelijke opgaves in onze snel veranderende, groeiende en verdichtende stad.

Omdat we als gemeente een bijzondere verantwoordelijkheid hebben voor de toekomst van Platform GRAS, stellen wij uw raad voor aan het subsidieverzoek van Platform GRAS tegemoet te komen en voor de periode 2018-2020 de jaarsubsidie te bepalen op € 84.000,-.

Aanleiding en doel

Platform GRAS is in 1999 door de Groninger woningbouwcorporaties en de gemeente Groningen opgericht. Driejaarlijks bepaalt uw raad de subsidiebijdrage aan dit Platform.

Platform GRAS is opgericht als het onafhankelijk platform voor een breed gesprek over de inrichting en het gebruik van onze stad met daarbij als inzet meer inzicht: in (actuele) ruimtelijke thema's, ruimtelijke uitdagingen en kansrijke ruimtelijke oplossingen. Daartoe organiseert GRAS debatten, manifestaties en symposia rond thema's die aansluiten bij de stedelijke programma's. Gesignaleerde kansen worden verder gebracht door o.a. de oprichting van het Groninger Woongenootschap als nieuwe organisatievorm om kleinschalig en financieel innovatief nieuwe doelgroepen te bedienen.

Het Platform GRAS levert met deze activiteiten een essentiële bijdrage aan de kwaliteit van de ruimtelijke plan- en beleidsvorming en uiteindelijk de leefbaarheid van onze stad.

Een blik op de toekomst - zoals geschetst in Next City - leert dat een breed en innovatief debat des te noodzakelijker wordt nu we als stad steeds meer met een steeds sneller veranderende wereld verbonden raken en omdat door intensivering en verdichting steeds meer functies en activiteiten in een steeds kleinere ruimte om voorrang strijden. Voor een leefbare stad!

De voorgenomen variëteit van activiteiten van GRAS (programma 2018-2020) sluit aan bij en anticipeert op deze ontwikkelingen. Voor de gemeente is er de bijzondere verantwoordelijkheid dat het GRAS daadwerkelijk (financieel) in staat wordt gesteld haar programma uit te voeren.

Kader

Subsidiering van het GRAS is in lijn met de Woonvisie, het Masterplan Energieneutraal en de nota Ruimtelijke kwaliteit.

De Woonvisie staat o.a. voor het streven naar een gevarieerd woningaanbod met aantrekkelijke en leefbare wijken voor alle bevolkingsgroepen en leefstijlen. De Woonvisie signaleert de opkomst van vele diverse nieuwe doelgroepen en wil deze op een passende manier bedienen door meer variatie in ons woningaanbod. Experiment, kennis en innovatie zijn onontbeerlijk om tred te houden met deze ontwikkelingen.

Ook wijst de Woonvisie er op dat de traditionele partijen op de woningmarkt, zoals de woningcorporaties en grote ontwikkelaars, zich steeds verder terugtrekken. Daarmee groeit de noodzaak meer in te zetten op nieuwe samenwerkingsverbanden tussen partijen die gezamenlijk nieuwe woonvormen willen ontwikkelen. Het Groninger Woongenootschap is een goed voorbeeld van innovatieve samenwerking.

Het Masterplan Energieneutraal staat voor de ambitie van een energieneutrale stad in 2035. Deze ambitie is verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Groningen geeft Energie. Beide nota's onderschrijven het belang van innovatie en experiment als bijdrage aan deze ambitie.

In de nota Ruimtelijke Kwaliteit (februari 2014) is aangegeven dat we Stadgers, bedrijven en organisaties meer willen en moeten betrekken bij de ruimtelijke – inrichting om tot noodzakelijke innovatie en nieuwe ruimtelijke initiatieven te komen. Die betrokkenheid stimuleert Platform GRAS via tal van activiteiten voor bewoners, professionals, organisaties en gebruikers van de stad gezamenlijk.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Overzicht afgelopen drie jaren

GRAS heeft zich de afgelopen jaren bewezen als platform voor een breed publiek debat over de stad, als verbinder tussen veel verschillende partijen en als organisator van evenementen en manifestaties. Bekend zijn publieksactiviteiten als de Grote Groninger Gebouwen enquête en de Dag van de Architectuur. Verder organiseert GRAS (delen van) de Open Monumentendag en is de stichting initiator en organisator van lezingen, debatten, educatieprogramma's, workshops en diverse andere activiteiten. Daarnaast is GRAS

actief als uitgever van publicaties over of in relatie tot Groningen en beheert zij samen met het CBK de online kunst en architectuurgids staatingroningen.nl.

Hieronder een selectie van thema's en projecten die afgelopen drie jaar de agenda van GRAS bepaalden:

- In de prijswinnende talkshow Stand van Stad (coproductie met het Groninger Forum en OOG TV) kwam een veelheid aan actuele ruimtelijke opgaven voorbij. Vertaald naar een breed publiek dienden ze om de betrokkenheid bij de ontwikkeling van de stad te vergroten.
- De oprichting van het Groninger Woongenootschap: een nieuwe wooncorporatie voor middengroepen die steeds lastiger een woning vinden in de stad
- Drie inspirerende 'conceptuele oefeningen' voor woningbouw rond de Scandinavische Havens als onderdeel van het project De Stad Vernieuwt waarbij Groninger architecten gekoppeld werden aan ambitieuze Groninger ontwikkelaars en vertegenwoordigers van de doelgroepen uit de gemeentelijke Woonvisie.
- GRAS bracht stad Groningen via het programma van de Kennisboos(t) vroegtijdig in contact met vernieuwende thema's en concepten als Tiny Houses en de Superlofts.
- Met het project "Ondertussen in.... Ten Boer" werden de opgaven in het landelijk gebied van onze toekomstige fusiegemeente verkend.
- De relatie tussen de kwaliteit van onze leefomgeving en onze gezondheid. Dit thema keerde onder meer terug in twee Boumalezingen en het programma van de Kennisboo(s)t. Bovendien speelde GRAS een belangrijke rol bij de organisatie van het mede door HANNN en de Stichting Thomassen à Thuessink geïnitieerde internationale congres Building the Future of Health.
- Pitch!: een project geboren in crisistijd waarmee GRAS op zoek ging naar inspirerende oplossingen voor leegstand. Ook diende het als springplank voor het inmiddels succesvolle Rebel Rebel Hostel op het Suikerunieterrein.
- De afgelopen drie jaar was GRAS aanwezig op Noorderzon.
- Zeer succesvol waren de zogenaamde Urban Tours: een serie bijzondere rondleidingen door de 'stad die je dacht te kennen'. 'Ontdekkingsreizigers' van binnen en buiten Groningen verpakten hun visie op de stad daarbij in een rondleiding.
- GRAS vroeg met de interdisciplinaire workshop De Vitale Vinex aandacht voor de ruimtelijke opgaven die zich de komende jaren zullen aandienen in de Groninger Vinex wijken.
- GRAS organiseerde samen met Open Lab Ebbinge het Symposium De Stad Vernieuwt. Kernvragen waren: Wat kunnen we leren van onze uit de crisis geboren experimenten met tijdelijkheid? En hoe zetten we deze lessen duurzaam in, zeker nu de markt weer aantrekt?
- GRAS was de afgelopen jaren ook nauw betrokken bij de ontwikkeling van de gemeentelijke woonvisie Wonen in Stad. Rond de visie werden diverse activiteiten georganiseerd, waaronder een groot symposium met diverse workshops. Ook verrichtte GRAS diverse werkzaamheden voor de manifestatie Wonen in Stadshart, onder meer ten behoeve van de tentoonstelling Wonen in Stadshart en het gelijknamige boek.
- Verder 'stond' GRAS de afgelopen jaren geregeld op Let's Gro met activiteiten als het minisymposium De Stand van de Welstand (een evaluatie van een jaar nieuwe welstandstoetsing), de publieke lancering van Het Groninger Woongenootschap, de presentatie van de resultaten van het Pro Groningae atelier over de toekomst van mobiliteit en parkeren in de stad en de presentatie van de Lutje Hoeskes ontwerpateliers waarin GRAS samen met ontwerpers, potentiële Tiny House bewoners en studenten van de Academie van Bouwkunst op zoek ging naar een Groningse vertaling van het Tiny House.
- GRAS gaf een essayopdracht aan onderzoeksjournalist Floor Milikowski. Zij verdiepte zich in de Groninger woningmarkt. Het resultaat landde in de Boumalezing 2017 en in een groot essay in de Groene Amsterdammer.
- GRAS dacht mee over de nieuwe Groninger Welstandsnota en organiseerde activiteiten/debatten voor algemeen publiek, opdrachtgevers en ontwerpers.
- GRAS produceerde de tentoonstelling de Pelgrim en de Dame in het Noordelijk Scheepvaartmuseum in het kader van DE Hervonden Stad.
- Samen met Platform 31, de gemeente, Nijestee en Lefier organiseerde GRAS een Stadssafari rond de energietransitie en de ruimtelijke implicaties daarvan. In de safari presenteerde Groningen zich als voorloper aan collega's elders in het land.

De komende drie jaren

Een Gronings debatpodium moet tred houden met de toenemende complexiteit en urgentie van ruimtelijke vraagstukken. GRAS weerspiegelt die noodzaak en GRAS wil de komende jaren meegroeien en dit vertalen in de organisatie en in het programma:

Qua organisatie wil GRAS:

- Doorgroeien tot een volwassen podium voor de stad en de stadsregio Groningen: concreter, scherper, toonzettender en meer agenderen; een combinatie tussen een Productiehuis en een actieve Stadsredactie.
- Duurzame ruimte voor een fatsoenlijke honorering van de medewerkers: allen professionals maar al jaren werkend tegen minimale salarissen.
- Ruimte creëren voor groei en nieuw jong talent.
- Verbreding van het werkgebied van de stad naar de stadsregio Groningen – Assen.
- Een periodiek vast budget voor het uitvoeren van programma's en projecten die het midden houden tussen opdrachtenwerk en het gesubsidieerde programma.

Qua programma streeft GRAS voor de periode 2018 – 2020 de volgende zaken na:

- Meer ruimte voor lange thematische lijnen in het programma: van thema's en projecten als Building the Future of Health en het Groninger Woongenootschap tot thematische uitwerking van The Next City.
- Geïnspireerd op het Groninger Woongenootschap wil GRAS nieuwe initiatieven ontwikkelen om ideeën en kansen verder vorm te geven. Zo ligt er een plan voor de opzet van een collectief investeringsfonds dat behoud en vergroting van ruimtelijke kwaliteiten als uitgangspunt heeft. De oprichting van een dergelijk fonds is een reactie op de groeiende invloed van pandeigenaren.
- GRAS streeft naar de ontwikkeling van een Groninger IBA: een op Duitse leest geschoeid instrument om kwaliteit (weer) leidend te laten worden in de omgang met bouw- en versterkingsopgaven in het bevingengebied. Het plan is reeds omarmd door de Provincie Groningen, de Regio Groningen Assen en partijen als de Economic Board en BuildinG. Dit onder het motto: daar waar kwaliteit verdwijnt, zullen we nieuwe kwaliteit moeten toevoegen, zeker in een van de oudste cultuurlandschappen van Nederland.
- Samen met de Groninger ontwerpgemeenschap wil GRAS jaarlijks ontwerpend onderzoek doen naar toekomstige ruimtelijke opgaven, relevant voor stad en regio Groningen. De energietransitie dient zich aan als een belangrijk groot thema. GRAS wil bij deze ateliers nauw samenwerken met het Atelier van de Stadsbouwmeester. Daarnaast wil GRAS in algemene zin de samenwerking met Atelier Stadsbouwmeester versterken.
- GRAS biedt aan om een meer bepalende rol te spelen bij een nieuw gemeentelijke architectuurbeleid. Ambitie is om een dergelijk nieuw architectuurbeleid mede vanuit de vakwereld c.q. de brede bouwkolom te voeren.
- GRAS wil de publieke belangstelling voor erfgoed en architectuur verder versterken via een ambitieuze update van de website Staatingroningen.nl. Ook www.platformgras.nl zal een metamorfose ondergaan waarbij de site wordt omgebouwd tot een inspirerend online platform voor de stad met nieuws, agenderende bijdragen, algemene projectinformatie en achtergronden.
- Zonder dat dit ten koste moet gaan van de aandacht voor het 'stedelijk kerngebied' wil GRAS de brede stadsregio gaan 'ontginnen'. Doel is om uit te groeien tot een centrum voor stad en landschap dat de gehele stadsregio en delen van het buitengebied als werkveld heeft. Het genoemde IBA-project is in dit opzicht bedoeld als regio-omvattende pilot.
- GRAS wilde kennis van en het enthousiasme voor het ontwerp en integrale stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling verder versterken.
- Gras wil dit onder meer doen via projecten als de Dag van de Architectuur, Open Monumentendag en de maandelijkse talkshow Stand van Stad. Daarbij wil GRAS onderzoeken of het 'merk' Stand van Stad verder kan groeien en spin-offs kan krijgen waarmee een breder publiek kan worden bereikt.
- En tot slot wil GRAS de hernieuwde trots van Groningen Architectuurstad nationaal blijven uitdragen via publicaties en opvallende projecten.

Argumenten, afwegingen & voorstel

Groningen groeit. Waar de stad tien jaar geleden nog 181.000 inwoners telde, is de grens van 200.000 inmiddels ruim gepasseerd. Die groei zet de komende jaren fors door.

Los van de trek van de krimpende regio naar de stad zit de groei in (buitenlandse) kenniswerkers, jonge gezinnen, ZZP-ers, studenten en kapitaalkrachtige 55-plussers die graag (weer) stedelijk willen (blijven) wonen.

Tegelijk signaleren wij dat we als stad steeds meer met een steeds sneller veranderende wereld verbonden raken en dat dit van invloed is op de inrichting en het gebruik van onze stad, terwijl tegelijk door intensivering en verdichting steeds meer functies en activiteiten in een steeds kleinere ruimte om voorrang strijden.

De urgente nieuwe ruimtelijke uitdagingen vragen nadrukkelijk om een onafhankelijk podium dat met deze ontwikkelingen meegroeit en vormen en structuren zoekt die passen bij de nieuwe uitdagingen.

Een podium waar het gesprek over de stad wordt gevoerd over nieuwe vraagstukken als gezonde verstedelijking, de ongedeelde stad, de mobiliteit van de toekomst, energie, de verhouding tussen stad en ommeland en diverse andere thema's agendeert.

Platform GRAS is dit toonaangevende podium, stedelijk, maar ook landelijk.

Platform GRAS is geen traditioneel architectuurcentrum dat zich beperkt tot de organisatie van tentoonstellingen, rondleidingen en debatten. GRAS richt zich op maatwerk voor ieder thema en onderwerp, passend bij het doel en de doelgroep. Daarom kiest de stichting graag voor nieuwe concepten en projectvormen en legt het verband met andere vakgebieden en kennisvelden.

Landelijk hoort GRAS tot de meest toonaangevende (lokale) instellingen op het op het gebied van architectuur, vormgeving en digitale cultuur. Veel GRAS-projecten hebben voor collega-centra als voorbeeld gediend. Hetzelfde geldt voor de aard en opzet van de organisatie en de brede doelstelling en doelgroep insteek. Mede hierdoor behoort GRAS met samen met ARCAM Amsterdam en AIR Rotterdam wat betreft de wereld van architectuurcentra tot de top drie van Nederland.

Afweging

Gelet: de resultaten van het Platform Gras tot dusverre, de geschetste uitdagingen waar we als Stad voor staan en daarmee het toenemend belang van een openbaar platform gericht op participatie, innovatie en experiment, verdient het Platform blijvende en adequate ondersteuning.

Die ondersteuning moet dit podium in staat stellen tred te houden met de toenemende complexiteit en urgentie van ruimtelijke vraagstukken en thema's te adresseren voor een brede discussie gericht op innovatie voor een leefbare stad, zoals aangegeven in het toekomstige programma van GRAS.

Tegengesteld aan deze ontwikkeling daalde de begroting van het Platform GRAS door dalende bijdragen vanuit de gemeente (inclusief de corporaties) vanaf 2011 t/m 2017 van € 141.000,- tot € 64.000,- (terwijl bijdragen van derden min of meer gelijk blijven).

Bij de behandeling van de vorige driejaarlijkse subsidieaanvraag (17 december 2014/ 7.a-1) onderstreepte uw raad het belang van GRAS als onafhankelijk platform. Daarbij sprak uw raad haar zorg uit over de dalende subsidiebijdragen en verzocht uw raad GRAS zo mogelijk meer in te schakelen bij afzonderlijke projecten via afzonderlijke opdrachten te financieren vanuit de programma's. Belangrijk echter is dat GRAS daarnaast zelf onafhankelijk zonder opdracht moet kunnen agenderen om haar functie naar wens te kunnen vervullen. Het Platform wordt echter steeds afhankelijker van opdrachten en die grotere focus op opdrachtwerk zet deze basistaak onder druk.

GRAS heeft derhalve het verzoek gedaan om de gemeentelijke subsidie te continueren voor een nieuwe periode, ingaande op 1 januari 2018. Daarbij wordt gevraagd om een verhoging van de subsidie naar € 84.000,- per jaar. De voorgestelde subsidieverhoging borgt de basistaak van GRAS vanwege de enorme opgave waar we als stad voor staan.

Wij stellen uw raad voor aan dit verzoek tegemoet te komen, met als aanvullende argumenten:

- Bijzondere gemeentelijke verantwoordelijkheid: als gemeente Groningen hebben we een bijzonder belang bij en dus verantwoordelijkheid voor de onafhankelijke positie van het GRAS: het mag mooi zijn dat het Platform GRAS landelijk hoog scoort en ook buiten de gemeente om wordt gesubsidieerd, de resultaten en van het Platform komen vooral ten gunste van de gemeente Groningen.
- Subsidieverhouding: terwijl de gemeente meer profiteert dragen landelijke organisaties meer bij aan de subsidie dan de gemeente.
- Cofinanciering: Een hogere lokale structurele bijdrage werkt als financiële hefboom bij nationale fondsen (steeds meer fondsen stellen eisen aan de cofinanciering). Zo ontstaat bijvoorbeeld de mogelijkheid om een aanvraag te doen binnen de meerjarenregeling van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Deze geeft voor een langer periode zekerheid en biedt ruimte voor het steviger uitwerken van thema's en onderwerpen over een periode van vier jaar. Dit maakt het GRAS-jaarprogramma automatisch minder vluchtig

Financiële consequenties

De gemeente Groningen ondersteunt GRAS sinds de oprichting in 1999. Tot 31 december 2011 ging het om een bedrag van € 91.000,- per jaar. Daarna is de gemeentelijke basissubsidie onder invloed van bezuinigingen teruggebracht naar € 71.000,- per jaar (2012-2014) en vervolgens (10% regeling) tot € 64.000,- per jaar (2015-2017).

Ook de stedelijke corporaties, samen met de gemeente Groningen medeoprichter van GRAS, leverden lange tijd een bijdrage. Deze bedroeg aanvankelijk € 50.000,- per jaar. Na een getrapte afbouw van € 40.000,- per jaar in 2012 en € 30.000,- in 2013 ontvangt GRAS sinds 1 januari 2014 geen bijdrage meer van de stedelijke corporaties. Dit was een direct gevolg van de financiële situatie binnen de Nederlandse volkshuisvesting.

Naast genoemde bijdragen vraagt GRAS jaarlijks subsidie aan bij het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie: het landelijk cultuurfonds voor architectuur, vormgeving, digitale cultuur en alle mogelijke crossovers. Hiermee financiert GRAS een deel van het programma. De afgelopen drie jaar ging het om bijdragen van tussen de € 75.000,- en € 80.000,- per jaar. Naast een toets op inhoudelijke criteria en mate van vernieuwing, vereist het Stimuleringsfonds bij honorering van de aanvragen een duidelijke en overtuigende lokale, regionale en/of provinciale basisfinanciering.

Platform GRAS werk als culturele instelling ook in opdracht van derden. Opdrachtgevers bevinden zich in, maar ook buiten de stad: van de regio Groningen-Assen en Nijestee tot stichting Groningen Noord, TNO, UMCG en de gemeente Delfzijl. Tot slot genereert GRAS beperkt eigen inkomsten via boekverkoop en entreegelden.

Samengevat daalden de bijdragen vanuit de gemeente (inclusief de corporaties) vanaf 2011 t/m 2017 van € 141.000,- tot € 64.000,- terwijl de bijdrage vanuit het Stimuleringsfonds (de belangrijkste subsidieverstrekker buiten de gemeente) slechts licht steeg (stijging € 8.000,- over de periode 2013-2017).

De voorgestelde subsidie voor Platform GRAS voor de jaren 2018, 2019 en 2020 van jaarlijks € 84.000,- wordt ten laste gebracht van de exploitatiebegroting, programma wonen (jaarlijks € 71.000,- gereserveerd) en de Intensiveringsmiddelen wonen (€ 13.000,- op jaarbasis).

Overige consequenties

Geen.

Vervolg

Met de subsidie wordt Platform GRAS in staat gesteld de komende drie jaren aan een aansprekende programmering te werken. De periode van drie jaar zorgt voor stabiliteit en daarmee de nodig ruimte voor GRAS om een structurele en onafhankelijke bijdrage aan de toekomst van Groningen te leveren.

Lange Termijn Agenda

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter den Oudsten', with a horizontal line underneath.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Teesink', with a large circular flourish at the beginning.

de secretaris,
Peter Teesink